

Examinering van 'Receptieve vorming' en 'Melodiebouw, frasering, vormen' tijdens hafabra-examens C en D.

De leeraspecten receptieve vorming en vormleer maken deel uit van de exameneisen van het raamleerplan HaFaBra-opleidingen (2000) bij de fasen C en D. Dat zijn geen nieuwe elementen want ook in het 'oude' raamleerplan hafabra-opleidingen uit 1981 werden op dat terrein al eisen gesteld. Toch zijn deze leeraspecten al die jaren enigszins buiten beeld gebleven, zowel in de sfeer van de opleidingen zelf als in de sfeer van de examinering.

Receptieve vorming omvat een breed gebied en de ontwikkeling ervan begint al voordat überhaupt sprake is van muzieklessen. Werkvormen als het leren luisteren en het praten over muziek komen ook in de muzieklessen in het reguliere onderwijs aan bod. Leerlingen doen brede hoorervaringen op in onze moderne tijd met zijn grote aanbod aan muziek via de media en de verschillende vormen van geluidsdragers.

Voor een goed begrip volgen hier eerst de exameneisen met betrekking tot deze leeraspecten zoals bepaald in het Raamleerplan HaFaBra-opleidingen (versie 2000):

Exameneisen C-examen

f. Melodiebouw, frasering, vormen

Kennis van en inzicht in de grondbeginselen van de vorm- en melodieleer, blijkend uit:

- het kunnen hanteren van de begrippen: muzikale volzin, periode, twee- en driedelige liedvorm, rondo, variatievorm
- het kunnen indelen van een genoteerde melodie in muzikale zinsdelen/zinnen/perioden
- het globaal kunnen analyseren van een voor te leggen en/of te beluisteren muziekvoorbeeld, geschreven in een lied-, rondo- of variatievorm.

Zie ook: bijlage 10, improvisatie. *(hier wordt verwezen naar deel 2 en 3 van het raamleerplan)*

l. Receptief inzicht

Kennis van en inzicht in de algemene karakteristieken van muzikale stijlperiodes zoals Renaissance, Barok, Classicisme, Romantiek en 20e eeuw, verschillende muzikale genres zoals klassiek, jazz en pop en blaasmuziek uit andere culturen. Dit dient te blijken uit het, aan de hand van beluisterde muziek, aangeven uit welke periode en cultuur de muziek afkomstig is, welk genre het betreft en welke functie de muziek heeft.

Exameneisen D-examen

f. Melodiebouw, frasering, vormen

Globale kennis van en inzicht in veel voorkomende muzikale vormen zoals liedvormen, rondovorm, variatievorm, sonatevorm en fuga, blijkend uit:

- het kunnen beschrijven of vanuit voorgedrukte antwoordmogelijkheden kunnen aanduiden van de grondbeginselen van deze muzikale vormen
- globale kennis van compositievormen en dansvormen zoals: symfonie, (solo)concert, symfonisch gedicht, opera, musical, wals, mars, polka, suite, menuet, sarabande, samba, rumba, mazurka, gavotte, tango etc.

Toelichting: dit leeraspect dient gekoppeld te worden aan de leeraspecten l. Receptief inzicht, r. Improvisatie en w./y. Repertoire.

l. Receptief inzicht

- Het kunnen geven van een algemene karakteristiek van de ontwikkeling van de blaasmuziek en de blaasorkesten vanaf ca. 1750 tot heden.
- Het vervaardigen van een werkstuk (scriptie) over een onderwerp met betrekking tot de blaasmuziek.

De omschrijving van de stof in het raamleerplan is erg breed, dus is het noodzakelijk die af te bakenen en te structureren om verwarring te voorkomen. Dat is precies de bedoeling van de nieuwe publicatie.

Vraagstelling in de nu gebruikte schriftelijke theorie-examens:

Er zijn vragen gekomen over de afbakening van de receptieve vorming in relatie tot het schriftelijke C-examen dat inmiddels in gebruik is bij examens georganiseerd door de Landelijke Muziekorganisatie FKM, KNFM en NFCM.

Hier volgt een specifieke indicatie van de vraagstelling in het schriftelijke theorie-examens C versie 001 en 002. Hiermee wordt niet 'verraden' welke vragen er zijn, maar wordt alleen richting gegeven aan de voorbereiding van het examen m.b.t. receptieve vorming. De vragen worden als **open vragen of als meerkeuze vragen** gesteld.

Aan de orde komt aan de hand van ca.10 luistervoorbeelden:

- Wat voor soort orkest hoor je:
 - symfonieorkest,
 - harmonieorkest,
 - fanfareorkest;
 - brassband;
 - slagwerkgroep/orkest
- Welke kamermuziekbezetting hoor je:
 - strijkkwartet,
 - blaaskwintet,
 - koperkwintet;
- Welke instrumenten hoor je? Keuze uit de categorieën
 - blaasinstrumenten;
 - slaginstrumenten;
 - strijkinstrumenten;
 - toetsinstrumenten;
 - elektrische/electronische instrumenten;
- Enkele speelmannieren of bijzondere technieken van de diverse instrumenten:
 - glissando;
 - pizzicato;
 - gestopt (hoorn);
 - flatterzunge;
 - martellato;
- Herkennen van de stijlperiodes (Renaissance, Barok, Klassiek, Romantiek, 20e eeuw) en de componisten Gabrieli, Vivaldi, Bach, Mozart, Beethoven. Zo wordt de vraag gesteld bij een bepaald stuk: 'waar kun je aan horen dat dit een stuk is uit de (barok/renaissance/20^e eeuw/ .../....)? etc.;
- Beschrijven van het karakter of de stemming van muziek. Bijvoorbeeld keuze uit aanduidingen als 'dreigend', 'dromerig', 'agressief', 'religieus' etc.;
- "Bedenk een titel voor dit muziekstuk"; "Waarom geef je deze titel?"
- Het herkennen van muzikale componenten als:
 - maatsoorten;
 - maatwisselingen;
 - ritmische structuren zoals syncopes;
 - toonladderstructuren;
 - versieringen;
 - basso continuo,
 - parallel organum;

Verder worden **meerkeuzevragen** worden gesteld over:

- etude – sonate – rondo – ouverture – opera;
- Het plaatsen van de volgende componisten in de juiste stijlperiode: Gabrieli, Couperin, Bach, Vivaldi, Albinoni, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Ravel, Debussy, Bruckner, Wagner, Verdi, Mahler, Strawinsky, Berg, Satie, Poulenc, Honegger.

Werkstuk bij D-examens

Op de Unisono site (www.amateurmuziek.nl) staan enkele voorbeelden van werkstukken (scripties) over onderwerpen die betrekking hebben op de blaasmuziek ter inzage komen. Dit om richting te geven aan kandidaten die zich voorbereiden op een D-examen hafabra.

Jan van den Eijnden – beleidscoördinator muziek

e-mail: j.vandeneijnden@kunstfactor.nl

tel.: 030-2335630